

Podgórska-Klawe, Zofia

Zebranie Zespołu Historii Nauk Medycznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/1, 241-242

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

leniem wieku, pochodzenia i wartości naukowej tych cennych zabytków. Jeden z zielników ofiarowany był Uniwersytetowi Jagiellońskiemu przez Andrzeja Badurskiego, profesora tej uczelni. Nie był on jednak — zgodnie z ustaleniami autorki — jego dziełem. Sporządził go boloński chirurg — Paolo Andrea Parenti. Drugi zielnik, którego pochodzenie nie było dokładnie znane, a który uważany był przez Rafała Czerwiakowskiego za zielnik Syreniusza, okazał się własnością wykładowcy Uniwersytetu Krakowskiego — Jeana Antoine'a Camelina. Analiza nomenklatury stosowanej w zielnikach pozwoliła stwierdzić, jakie dzieła botaników okresu przedlinneuszowskiego stanowiły podstawę opisu roślin. Okazało się, że herbarze znacznie różniły się pod tym względem. Zielnik ofiarowany przez Badurskiego (autorstwa Parentiego) jest opracowany przy pomocy nomenklatury szesnastowiecznej, a nawet jeszcze starszej — używany dość dawno przez aptekarzy. Zielnik Cameline okazał się dużo nowocześniejszy i znajdujemy w nim naukową botaniczną nomenklaturę ukształtowaną w XVIII wieku. Praca A. Piekiełko oświetliła ciekawy fragment działalności naukowej profesorów krakowskich w zakresie przyrodoznawstwa i to w okresie, w którym zarówno badania, jak i nauczanie tych przedmiotów, nie były w Krakowie intensywnie uprawiane.

Mgr Wanda Grębecka wygłosiła referat pt. *Botanika na łamach „Dziennika Wileńskiego”*. Znaczące to czasopismo, redagowane przez wybitnych polskich przyrodników (m.in. J. Śniadeckiego, S. B. Jundziłła i innych), poświęcało problemom botaniki dużo miejsca i uwagi. Zamieszczono w nim prace naukowe, sprawozdania z badań, opisy podróży naukowych i materiały informujące o najważniejszych wydarzeniach naukowych na świecie. Szczególnie bogata była informacja na temat podróży, odkryć i ukazujących się książek Aleksandra Humboldta. Wiele artykułów i wzmianek poświęcono działalności ogrodów botanicznych, zarówno polskich, jak i zagranicznych. Wileński ogród botaniczny był wielokrotnie i bardzo szczegółowo opisywany przez S. B. Jundziłła, dzięki czemu poznajemy kolekcje hodowanych tam roślin, wymianę roślin między ogrodami botanicznymi na świecie a ogrodem wileńskim, współpracę z ogrodem botanicznym w Krakowie. Znajomość zawartości „Dziennika Wileńskiego” dobrze charakteryzuje stan nauk botanicznych w wileńskim ośrodku naukowym.

Profesor Henryk Bukowiecki wygłosił referat pt. *35 lat Zakładu Botaniki Farmaceutycznej w Warszawie*. (Referat ten ukazał się w druku w numerze 4/77 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki s. 833).

Ważną częścią zebrania było przedyskutowanie tez dotyczących tematu *Historia poznania Polski pod względem przyrodniczym* opracowanych przez prof. Józefa Babicza (ogólny zarys tematu) i mgr Wandę Grębecką (historia botaniki), uprzednio rozesłanych członkom Zespołu. Dyskusja skupiła się wokół zakresu terytorialnego i chronologicznego tematu, a przede wszystkim jego zacieśnienia i sprecyzowania. Omawiano także problem bazy źródłowej, stwierdzając konieczność zorganizowania poszukiwań w czasopiśmiennictwie polskim XIX stulecia. Prace te powinny być prowadzone w bibliotekach Gdańska, Poznania, Krakowa i Torunia pod kierunkiem członków Zespołu.

Wanda Grębecka

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII NAUK MEDYCZNYCH

31 maja 1977 r. odbyło się — pod przewodnictwem prof. Ksawerego Rowińskiego — zebranie podczas którego przedstawiono następujące referaty: lek. Maciej Lambert — *Rozprawy doktorskie lekarzy polskich w czasach saskich, w świetle ówczesnych osiągnięć medycyny europejskiej*; dr Zofia Chyra-Rolicz — *Źródła do biografii medyków działających w Polsce w XVIII wieku*; mgr Czesław Czerwiń-

ski — *Zbiory specjalne Głównej Biblioteki Lekarskiej, ze szczególnym uwzględnieniem XVIII wieku.*

Referat pierwszy stanowił streszczenie rozprawy doktorskiej prelegenta, przygotowanej pod kierunkiem doc. T. Brzezińskiego, kierownika Katedry Historii Medycyny Pomorskiej AM. W tezach do referatu prelegent przedstawił zebranym koncepcję metodologiczną swej pracy. Przez analizę formalną i merytoryczną dysertacji inauguracyjnych autor zamierzał dokonać hipotetycznej oceny stanu nauk lekarskich w Polsce czasów saskich. Biorąc pod uwagę miejsce i czas wydania dysertacji wyprowadził wnioski dotyczące możliwości przeniesienia na teren ziem polskich idei i ukierunkowań rozwojowych w medycynie, dominujących w danym ośrodku naukowym. Dyskusja po referacie dotyczyła przede wszystkim słuszności założeń pracy. Kwestionowano słuszność wnioskowania o poziomie medycyny na ziemiach polskich na podstawie przedstawionego przez prelegenta materiału. Podano również w wątpliwość prawidłowość niektórych kryteriów określania narodowości autorów dysertacji. Propozycje dotyczyły rozszerzenia pracy o ocenę materiału porównawczego, jakim mogłyby być niektóre późniejsze prace ówczesnych doktorantów. Mimo pewnych zastrzeżeń pracę prelegenta oceniono bardzo pozytywnie, podkreślając, że wypełnia ona lukę w badaniach źródłowych nad polską medycyną XVIII wieku. W podsumowaniu dyskusji promotor prelegenta, doc. T. Brzeziński, stwierdził, że to właśnie było głównym celem pracy.

Dr Z. Chyra-Rolicz przedstawiła referat, w którym zaprezentowała materiał zebrany podczas opracowywania w Instytucie Historii PAN pracy pod kierunkiem prof. J. Leskiewiczowej pt. *U źródeł polskiej inteligencji. Funkcjonowanie zawodu i wykształcenia w przemianach społecznych epoki Oświecenia*. Zapoznając zebranych z różnorodnymi rodzajami źródeł i materiałów, które można wyzyskać do biografii polskich lekarzy, autorka omówiła także metodę poszukiwań źródeł biografistycznych.

Ostatni referat, wygłoszony przez kierownika Działu Zbiorów Specjalnych Głównej Biblioteki Lekarskiej — mgr C. Czerwińskiego — zapoznał zebranych z wyborem materiałów do historii medycyny polskiej XVIII w., którymi dysponuje Główna Biblioteka Lekarska oraz z możliwościami korzystania z nich przy pomocy kserokopii, mikrofilmów i mikrofisz. Referat wzbudził duże zainteresowanie.

W czasie przerwy w zebraniu uczestnicy obejrzeliby wystawę niektórych starodruków i druków ulotnych oraz rękopisów pochodzących ze Zbiorów Specjalnych Głównej Biblioteki Lekarskiej.

W zebraniu wzięło udział 19 współpracowników Zespołu Historii Nauk Medycznych.

Zofia Podgórska-Klawe

POSIEDZENIE PRACOWNI HISTORII NAUK ŚCISŁYCH

8 czerwca 1977 r. odbyło się — pod przewodnictwem prof. Jerzego Dobrzyckiego — posiedzenie, na którym dr Stefan Zamecki wygłosił referat poświęcony wydanemu w latach 1972—1974 dwutomowemu dziełu Williama A. Wallace'a *Causality and Scientific Explanation. Volume one: Medieval and Early Classical Science (1972); volume two: Classical and Contemporary Science (1974)*. Ann. Arbor, The University of Michigan Press.

Główna część referatu poświęcona była treści drugiego tomu książki W. A. Wallace'a. Tom ten jest cenną pozycją z zakresu światowej historii filozofii nauki. W referacie uwypuklono przede wszystkim te wątki podjęte przez W. A. Wallace'a, które dotyczą problematyki przyczynowości i naukowego wyjaśniania w czasach